Anul II. Nrul 25. Apare în fiecare Joui. Budapesta 5. Novembrie 1903

Abonamentul:
1 an: ... ... 4 coroane
1/2 an: ... ... 2 coroane
1/4 an: ... ... 1 coroană
Un numer: 8 fileri
Dacă 30 foi se vor abona pe o singură adresă abonamentul costă:
Pe un 1/4 de an 60 fileri.
Pe 1/2 de an 1 cor. 20 fileri
« 1 an 2 cor. 40 »

VOINȚA POPORULUI

Organul partidei socialdemocrate reorganisate din Ungaria.
Foaie pentru poporul muncitor Român.

Aici să se adreseze tot felul de scrisori și bani.
Redacția și administrația:
Szabad Szó
BUDAPESTA,
VII., István-ut 67.
Mezőfi Vilmos
Redactor prim.

Pomana.

Decîte ori vine vorba de voi, frați săteni și pretine al muncei, pretin lucrătoriule. Domni să întrec care de care mai tare, a-se făli zicînd: că — vă îngrigesc părintește. Toată grija lor sunteți voi, talpa țărei, — după cum vă numesc ei la uspețe și petreciuri. Nu-i o zi lăsată dela Domnul, în care să nu să gîndească cu multă osîrdie cum să vă mai îndulcească traiul.

Dar cine mai bine de cît voi, cari duceți tot greul, nu simte căci toate vorbele domnilor sunt fățărnicie, iar cînd ajută chiar cu cîte ceva, cine mai bine decît voi nu pricepe, că asta-i numai așa de ochii lumei, sau că cine știe ce dobîndă au domni, ca să vă arunce și voauă cîte-va sfărmături după plina lor masă. Așa bună oară cu pomana din anu acesta. Sau înpărțit bani în cercul Iosașului; întră frați romîni, pentru că erau să piară pe acel pămînt, pr care atîtea zîle bune au trăit 'nainte de asta, cu vreo 25 de ani, cînd să jucau veseli în jurul vetrei părintești, fără să audă un cuvînt, de — doamne flămînd sunt. Iată acuma după 25 de ani, acelor fiii cari au fost fericiți; azi strigă! „Ajutor că toți perim . . !“ Dar ce o — să fie peste 25 de ani? Lăsați dar ajutorul acel cu bani, domnilor: Dumnezeu știe cum se-vor împărți, slugile domnești pe acel ajutor, dar de sigur, căci lor le eșe partea așa numită; a leului, Hei oare ce milă iau pălit atîta pe domni? Din dragoste prea mare pentru voi? Ori lisă rupe inima, căci era să-vă prăpădiți? . . Așa! dă unde? . . .

* * *

Pomana asta nu voauă, ci tot pentru binele lor. Mai toate satele din cercul Iosașului, ba din toată țiara; sunt cu oameni cu tot, slugile domnilor și de va peri poporul atunci nu au cu ce să-se serviască, nu au domni cui se porunciască. Iată dar poporului nu îi trebue pomană, ci drepturi: drepturi poporului.

O voi, domni și ministri, pe cari întimplarea v'a adus în fruntea acestei, țări nenorocite! Să știți că rumînul tot — da — una au stat cu fruntea sus, și nu sau închinat nimănui. Ați jefuit pînă acum țiara, neați sărăcit pe noi, unde sunteți voi? Că iată poporul numai pelea pă oasă o mai are.

Și acuma veniți să vă lingusiți, cu bani, săne dați de pomană, pentru cari noi amlucrat sînguri? Poporului nui trebue pomană, ci dreptate! Dreptate faceți ne! Sfînta dreptate, pre care și legile voastre înguste le recunosc. Trîmbțiale foaile vă spun durerile noastre. De ce nule ascultați și nu rînduiți cercetări, de ce nu dați în judecată pă ticăloși, de ce vă bateți joc de noi, de ce. de ce? . . .

Ori poate vă bucură suferințele lucrătorilor? Vă astupați urechile cu amîndoauă mînile și așteptați, ca doar am pierde răbdarea. Să ne eșim din fire, să nu mai știm ce facem, asta ați vrea!

Prea suntem apăsați. Vă place mirosul de sînge romînesc. Ați pofti să mai moară o cîți-va din noi, să nu să mai găsască nici un om de inimă, care să mai ceară socoteala fărădelegilor voastre! . . .

Nui așa? . . . Haide spuneți! . . . Dar ce să mai vorbim cu domnii. Cel sătul nu crede la cel flămînd; astai de cînd sunt săraci și bagați.

Bogații, domni-nici nu sint de soiul nostru, samănă numai dea fi oameni, dar cînd colo: suge ca lipitorile. Cine știe ce soi de mamaluci sunt, numai destul căci acel îngîmfat să te iubească; cînd el numai urgia și tirănia o poartă în inima lui? Cînd el sau născut, au moștenit prin sînge dela părinți pizma și dorul de-a chinui nefericiți cari sunt cu miile, ba cu milioanele.

Cum voiți, ca din vo-e să mai lase din asupririle lor în folosul lucrătorilor!

Așa dar, frați romîni, pretine al muncei, nu dela dușmani tăi vei ave mînturea, nu dela sătoși ucigași, nu dela omoritori dreptăței, nu dela dădători de pomană: ci din lupta crîncenă, lupta

Organisați-ve în pace!

dreaptă a științei, în contra apăsătorilor. Ințelege dar cetitoriule căci mîntuirea vei aveo din brațele tale, din voința ta. Voî sînguri unindu-vă întrun partid: Partidul lucrăor și lucrînd cu liniște și măsură, vom eși învingători, sdrobind lanțul apăserei.

Doi prizoneri.

(de Varga Dezső preot reformat.)

In bordeiul cu aminale sălbatice, nici o mișcare, nici un cuvînt. Din afară sau deșteptat natura. Paserile ciripesc. In grădina cu animele domestice se aude cot-corezînd, gîgăind. Unele peste spatele altora, să grăbesc acolo unde proprietareasa cu pumnul aduce măncarea lor. Sună clopotul turmei. Vacile amărîte mugesc după puțină iarbă roată, iar în urma lor să ridică-un prav gros. Ici colo, unde ușa stradei este deschisă cu o lătrătură sălbatică, sare afară din cînd în cînd fidelu. Stăpînul îl liniștește, iar fidelu cu plecăciune să cucinlește până ce au căpătat cu vîrvul cismei una în spinare.

In bordeiul din mijlocul pieței tîrgului, unde sunt animalele sălbatice nici o mișcare, nici un sem de viață. Numai leul să întinde somnoros în cotețul lui de fer. Degetele lărgindușile, unghiile scoțîndule, gurai spăimîntătoare o cască, aducîndusi aminte de prada sa din ce-a sară, cu stomacul gol, doritori după pradă grasă își udă gîrtejul cu umedul limbei. După aceia să scoală și să scutură, încă odată să întinde, și — dă cuvîntul. Glasul său cași trăznetul care scutură pamîntul și colo afară de-o spaimă tremurătoare au amorțît toate. Oliniște de moarte au schimbat din odată, larma de mai nainte din afară.

Deși numai un glas de prizoner sau pornit.

II.

Starea păcătoasă de azi încă are un prizoner: poporul. Poporul lucrător, muncitor. Acesta trage jugul, acesta mână folosul — altora. Deosebitilor. la acei ce nu lucră. El lucrează și tot el rabdă. Alțî fură numai ziua și să hrănesc din asudarea lor. Pre bietul popor este bazată starea de azi și tot el este lipsit de drepturile omenești.

Acum încă doarme, ori mai mult începe să-se întindă. In jurul său stă larma tîrgului de lume. Puterile mai mici și mai mari, cari voesc numai să între în tabera puterilor: cu un cuvînt, să se îngrașe după spatele altora. La aceasta îndeplin deschide cale spre ajungere; starea de acum, acărei cel mai mare păcat este, căci uni trăesc numai pentru ei, pecînd alțî trebue să trăiască, pentru alțiî si la alțî.

De miĭ de ani stă starea aceasta de acum. De miĭ de ani doarme poporul. Deacă din cînd-încind începe să-se trezască, cu sîla iau dat beutura de somn. De miĭ de ani judecă soartea lui-fără el. Dar redeșteptarea de acum e o mișcare mai serioasă. Pînă cînd de altă dată de sub apasăre; cu puterea au căutat scăparea, acuma — au recunoscut acea, căci arma puterei, deacă și la învingere ar duce, poame amară araduce și o stare ne statornică ar naște, — în locul de putere au luat în mînă faclia luminărei, luptă cu puterea științei, și cu unire pacinică voește să pașască spre domnie. Nu voeste revoluție, nici anarchie, numaî prin reformarea stărei de acum aceia voește să ajungă, ca soartea el sîngur să și-o poată ocîrmui; voește să de-e omenirei drepturile lor omenești și să deschidă cale tuturor oamenilor spre a-și asigura traiul vieței.

Iată începe poporul să se treziască, leul adormit. Trezîrea lui este mai serioasă decît aceia pînă acum, pentru că este consțiincios. Acum începe să se întindă . . . Mai cască odată — și după aceia își dă cuvîntul. Precum, sunetul trăznitului mișcă pamîntul, asa are puternicul glas de redeșteptare să miște stîlpi stărei de acum păcătoasă, deosebiți și cei fără lucru tremurînd se-vor lăți, larma mare-a-tirgului de lume, a — luptatorilor personali se va strămuta, în adincă liniștire . . .

Tot pentru ace, căci sau trezît un — prisoneri.

Frati și pretini !

Trec zile trec săptămîni, și Cui sau sfîrșit abonamentele nu să mai gîndesc la datorința lor, la datorința de pretin. Fraților! Știți bine noi am luat lupta pentru voi, spre a-vă ridica din șanțul întunecimei! Știți bine noi am protestat cu energie în contra trîntorilor. Noi, noi!

Dar pentru ce tu popor apăsat nu voești săți îndeplinești datorința, pentru ce nu pășești în rindul nostru spre a lupta în contra apăsătorilor, pentru ce nu voești să răcunoști drepturile tale, pentru ce nu te ridici din somnul cel de moarte, pentru ce nu este voință în vînele tale, o . . . tu popor cu putere, pentru ce? Pentru ce? . . .

Iată am răsunat trimbița redeșteptărei. Iată că au răsunat pușca libertăței, prin cuvîntul socialdemocrației. Nu durmiți dar fraților. Sus proletarilor. Au răsărit soarel libertăței, și să va porni ușile iadului, numai la muncă: La muncă dar ca să nu fie acel cuib, să nu fie acel colț unde să nu bateți caci atunci vise va deschide. Nise va deschide ușa libertăței ușa mîntuirei, ușa scăpărei. Știm fraților căci acum ați dori să gustați din acel rod, din rodul fruptelor dulci a socialdemocrației, fruptelor care satură flămînzi și la care se va bucura săraci . . . Fraților! Nu mai avem timp de povesti iată au sosit timpul, cînd trebue să luăm lupta pentru pîne, lupta în contra ordului de acum, în contra apăsătorilor. La armă dar fraților! Apucați arma noastră în mînă, Voința Poporului căci iată revoluția florilor la noi în țiară. Sus dar și voi florilor: căci iată grădinarul cu nesuflețite foarfeci vine să vă scurteze zîle-le. Sus! Sus! . . .

O-tu trandafir ascuteți spini, pregăteștete de luptă: pregătițivă voi florilor. Pregătește-te poporule

Oare nu vezi că ești pe calea perzărei. Sus dar ca arma să nu lipsască din casa nimărui, arma după care nu plătim porție arma științei: Voința Poporului. Aceasta armă oameni doritori de viață, doritori ca numai om și om să fie însă nu tirani și apăsători, hoțĭ și ucigași. La arme dar, la armele științei căci mai curge încă vînele noastre un sînge, un sînge de om.

Sus proletarilor și întindeți brațele voastre spre inimile noastre, ca legați să luptăm în contra ucigașilor. Sus dar cu toți în ajutorul florilor căcile perde, foarfecile grădinarului. Piară grădinaru, care moarte vau adus și în locui iată, Iată libertate vam adus. „Voința Poporului."

Teodor Popovicii.

Lucrătoriul.

— Sunet socialist. —

Lucră de dimineață până 'n sară
Copii și nevastă, sĕ și nutrească . . .
Slăbit, bolnav, azi cată se cerșească
Sĕ-și mai susție soartea grea, amară.

O clipă neavĕnd se odihnească
Și istovit de a vieții grea povară,
Az mâne doar pe o stradă, pe afară
Ințepenit de foame o sĕ l găsească.

Și poate atunci pe o pagină 'n ziare
Va sta de moartea lui o știre scurtă.
Și până de el remașii 'n desperare
De foame toți s'apropie de perire,
Câți n'or ceti zimbind acele șire
Punĕndu și mănile pe plina burtă

Traian.

Epistoale.

Următoarea epistoală am primito dela frațĭ aĭ Romîniei care cu bucurie iĭ dem loc în întregime, care cuprinde pentru ori cine, mare 'nsămnătate; mai ales acum cînd corupția (cumpararea cu bani) sau scobarît în sinul: doctrinei socialiste. In sînul poporului muncitor, cu care vom reveni la rimpul său. Jată ce scrie frațiĭ ai Romîniei.

Iubițĭ Tavarășĭ!

Pe cît cu drag că dăm ajutorul (nostru) puntincios, întru atingerea scopolui măreț al fericireĭ omenești; peatît ne doare inima cînd frațĭ acele — așĭ ideĭ să ciartă întră ei. Personal nu cunosc motivele acestei desbinări. dar din acest colț al lumei și în mijlocul unei atmosfere politice reacționară, ce domnește la noi în țiară, nisă umple inima de bucurie cînd vedem pe frațĭ muncitoriĭ din alte părți, că luptă cu energie încontra unei sociătăți, acărui formă nu mai poate mult înbrăca noile cerințe ce zilnic să schimbă si care societate în multe înprejurări pune pe om în poziție de ase sbate dela adevărata-i cale și să devină fiară. Cînd atîtea rele sunt în omenire și cari trebuesc lecuite, apostolĭ cari vin în numele dreptăței și cari vor să reformeze lumea din temelie, cată caci să fie mai întîĭ curați să scoată, să pășască în aceasta lume de mizeriĭ (sărăcie) și-sĕ facă prozelîți. De aceia Scopenhauer are mare dreptate: cînd spune. „Decînd am căutat să reform pe alțiĭ să ne reformăm pe noi înșine." Cât lucru știut că acolo unde pasiune pre domină, judecata dispare, și ca nevoe are omul de judecată dreaptă. fară de care azi lumea se coboară din ce în ce spre mai mare corupție.

(va urma.)

TRIBUNA POPORULUI.

In amintirea luptătorilor. In anul curent noembrie 1 lea, din nou sau umplut inimele noastre de durere și suspin. Din nou sau ridicat amintirea, în inimele noastre; căci moartea au șters dintre cei viĭ: pe adevărați luptători a socialismului.

PERDUȚI.

Carl Eisele
Mihai Tancics
Carl Salai

Acești trei luptătoti, între culmea perzecuțiilor au pășit spre cele eterne. Tot deauna au stat ne mișcători, în mijlocul: mișcărilor muncitoare. Pentru frațĭ muncitori au suferit torture și chinuri, dintre mijlocul muncitorilor, iau luat moartea; dar au rămasa mintirea acelor luptători; ca-de obicei in tot anul la ziua morților, — catolică — frați de aici spre amintirea luptătorilor adevărațĭ in tot anu cu durere depune cununi pe mormîntul acelor luptători. Tot așa și în anul acesta, în prezența; cam la 15 miĭ de muncitori partida noastrĕ au depus prin cunune, ultemele recunoștință de mulțămire în acest an. (vom mai reveni.)

Unde suntem? Sau pornit lumea, lumea omenirei: pentru pîne și viață. Partida noastră au luat lupta, pentru a luota: și unde suntem? Răspunsu nil dă mișcarea oamenilor politici, oameni cari sunt chemațĭ să ne ridice la treapta de om. Și putem aștepta oare ojutor dela ei? Să vedem!

Tisza ministru presidant. Regele au înputernicit pe Stefan Tisa, ca-să scoată țiara din starea aceasta; așa de păcătoasă. Acuma să vedem ce ști d-nŭ Tisa? Noi dăstul căci pretini nu'ĭ vom fim baronului: aiă este de sigur pînă ce el nu o-să dovedească căci este a poporului. — Numai zău el este a baronilor și grofilor. A poporului este lupta, luptă pînă la spîrșit, încontra hoților și lotrilor, dreptăței. La muncă sus!!!

Inoiți abonamentele!

CRONICA.

O. nefericită. Judecătoria din comitatu Peștei au judecat, pe o nefericită fată la 15 ani închisoare. Intru cît judecata au fost de aspră, întru atît este de dureroasă. Fata să numeste Julia Anda și încă de mică au rămas orfană de părinți, așa că au căzut în mînile străinilor, nu au putut merge la școală căci când au fost de 8 ani au trebuit să 'și căștige hrana de toate zilele. Insă tînerele ei oasă nu au putut suporta greomîntul de luptă pentru traiul vieței. Și sau pus la fapte rele, pentru că au gonito lipsa, lipsa de pîne și vesminte. Așa căci întro zi sau hotărît ca ori cum trebue să ajungă la vesminte. Cu dorul acesta sau pus și au zugrumat pe o fată pentru haine. Iar pre un capitan bătrîn Iau amorît pentru 90 de cor. Pentru aceasta crimă judecătoria iau măsurat 15 ani de robie. Vezi cetitoriule! Ce aduce lipsăle. Nefericește un viitor a deaproapelui nostru la toate acestea nu este dă-vină, Victima: ci starea de acum; pentru că poporului nu apăsă îĭ trebue, ci școală, școală poporului.

Partida coșutistă în ședința din oct 29. au pus la desbateri, sdravăna poruncă din toată țiara, care am îndrumato deputaților țărei. Notariul ședinței după ce au cetit îndrumația partidei noastre, care au arîtat căci în numele alor 94, de a dunări și în numele mai multor îndrumațiĭ trimasă pela deputațĭ țărei, ale amîna lupta pentru dreptul de vot universal și ștergerea ordului de partie de acum, Ședința cu privire la aceste dorință a partidei noastre, consîmte. Acum să vedem! Cine nu au căpătat îndrumația ce trebue trimasă deputaților, să-se adreseze partidei noastre **Szabad Szó Istváu-ut 67.**

Cursul piețeĭ din Budapesta.

Grâu pe 1903. Octombrie	—	cor.	7.54—6.20.
Grâu pe » Aprile	— — —	»	7.76—7.77.
Cucuruz pe August	— — —	»	6.10—6.2 .
» » Septembrie	— —	»	- .——.—
Rapită	— — — — — — — —	»	—.——.—

ADUNARI.

Adunare în Voțat. Trațiĭ din v o ț a t pe lîngă un suces bun au țînut adunare duminecă la care au fost ca orator fratele Francisc Cobec adunarea sau sfîrșit în cea mai mare liniște.

Din Corbești. Frați din corbești au înștințat adunare pe ziua de 25-oct. la care au fost fratele Teodor Popovicin din B.-pesta la gară lau așteptat frați între colori roșiĭ, și doi căluseri, în costumul frumos rumînesc. Adunarea nefiid îngăduită, fratele au venit dar iară să va răintoarce! . .

Adunare în Nyir Bogat, Pelîngă un suces foarte bun sau sfârșit adunarea la care au fost din B.-pesta fratele B. Abecsandru ce întro cuvîntare frumoasă au ridicat în 'nalțime steagul socialdemocrației.

Adunare în Micilhe si în Focsabad. Pelîngă un suces bun sau sfîrșit adunările în amindoauă locurile, unde ca oratori din Pesta au fost Beier și G. Adam. Adunarea sau sfîrșit cu un suces bun.

POSTA POPORULUI.

Fratĭ Romîni! Deacă scrieți epistoală, vă înștintăm căci se scrieți corect în ele numele comunei și a scritorului ori acelui de unde vine epistoala. Tot așa de trimeteți utolvány, (mandat cu bani. Scrieți și pe utolvány căci pentru ce ați trimes bani ca se știm, căci deacă nu scrieți noi nu știm pentru ce ați trimes bani și așa se atîrnă întîrzîeri.

Cine vrea să capete rĕspuns în epistolă, acela trimeată și timbru (șteamplă), căci altcum il vom rĕspunde numai în posta poporuluĭ.

Scrisori: întrebări, cereri cătră paridă sunt de a se adresa: Szabad Szó, Budapesta VII., István-ut 67. Aicea este localul partidei și de aici secretariul dă sfaturi in ori-ce afacere. Banii să se trimeată pe adresa: Szabad Szó, Istyán-ut 67.

Abonamentele să se trimeată numai pe următoarea adresa: **Szabad Szó Budapest, István-ut 67.**

Cărțile noastre romănești.

Urmtoarele cărți romănești se află de vînzare la libraria Szabad Szó VII., István-ut 67.

	Cor. Fil.
Manifestul socialist de Marx și Engels	—.36
Primejdia națională sau Rusia și România	—.10
Al V., VI. și VII. lea răspuns la mesagi de deputatu Socialist Morțun bucata	—.10
Chestia evreiască, cuvintare în parlamentu Rumăniei de Morțun la 8 Febr. 1893	—.10
Cărți de cetire socialistă	—.20
Tactica sociaidemocrației	—.50
Ce este și ce vrea socialismul	—.10
Manifestul partidei muncitorilor	—.60
Pușcăriașul monolag și desrobirea muncei Piesă populară	—.10
Socialismul și Intelectuali	—.26
Chatechizmul femeei Muncitorului	—.10
Statul viitor și Socialdemocrația	—.25
Cîntece de 1 Mai	—.20
Ce voesc socialdemocrați program	—.10
Vin socialdemocrați 100 daraburi	2.—

Editura partideĭ socialdemocrate reorganisate din Ungaria
Redactor responsabil: Cĭenady Deneș.
Tipografia Ștefan Nagel
Budapesta, VII., Vörösmarty-utcza 17.